

Ärendenummer
TRV 2020/115155
Motpartens ärendenummer
12020/02448

Dokumentdatum
2021-01-11
Dokumentnamn
Yttrande

Infrastrukturdepartementet

Trafikverkets remissvar angående Transportstyrelsens uppdrag att föreslå åtgärder mot fusk vid förarprov och illegal utbildningsverksamhet (12020/02448)

Sammanfattning

Trafikverket är positiva till förslaget i sin helhet och de föreslagna åtgärderna som kommer att bidra till att förhindra fusk vid förarprov och motverka illegal utbildning. I svaret berörs endast de punkter som har betydelse för Trafikverkets verksamhet men anser att de övriga förslagen i Transportstyrelsens rapport är bra för att förhindra illegal utbildningsverksamhet i framtiden. De punkter som Trafikverket anser som speciellt viktiga är följande:

3.1 Intygsförfarande för den som utför prov samt sanktionsmöjligheter vid hotfullt uppträdande eller försök till fusk i samband med prov är bra och efterlängtat med de föreslagna sanktionsmöjligheterna. Transportstyrelsen måste reglera avstängningstiderna så att det inte uppstår några tveksamheter vid de beslut som Trafikverket tar gällande sanktionerna.

3.2 Begränsning att endast Trafikverkets eller godkänd trafikskolas fordon får användas vid körprov är bra åtgärd för att motverka illegal utbildningsverksamhet men Trafikverket anser att endast körprov i anpassade fordon ska undantas från förslaget.

3.6.1 Denna åtgärd har föreslagits i andra sammanhang men Trafikverket är angelägna om att få till en föreskriftsförändring som gör det möjligt att fotografera vid taxiförarlegitimationsprov. Detta blir en effektiv åtgärd för att motverka att provtagare utger sig för att vara någon annan.

Åtgärder som kräver ytterligare utredning och som Trafikverket speciellt vill lyfta fram som viktiga för fortsatt utredning

Trafikverket anser det prioriterat att Transportstyrelsen får i uppdrag att ytterligare utreda

- 3.7.1 Genomförande av översynens förslag till lag- och förordningsändringar för ett nytt förarutbildningssystem och som Trafikverket och Transportstyrelsen gemensamt arbetat fram. Med en bra utbildning och stöttning under vägen fram till ett körkort ökar möjligheten att klara sina körkortsprov bättre och även bli en trafiksäker- och miljömedveten förare. Förslagen bidrar också till att illegal utbildning förhindras. Arbetet med en "Digital ledstång" som startats är ett led i det arbetet men det behövs ett uppdrag från regeringen för att genomföra fler av översynens förslag.
- 3.7.2 Tekniska hjälpmedel för att avskräcka och förhindra användning av teknisk utrustning för fusk.
- 3.7.3 Ansiktsigenkänning och biometri.

Ärendenummer
TRV 2020/115155
Motpartens ärendenummer
12020/02448

Dokumentdatum
2021-01-11
Dokumentnamn
Yttrande

Trafikverkets synpunkter på förslagen

3.1 Intygسفörfarande för den som utför prov samt sanktionsmöjligheter vid hotfullt uppträdande eller försök till fusk i samband med prov

Trafikverket tillstyrker förslaget med intygسفörfarande, vilket redan idag görs vid proven men föreskriftsstöd saknas för vissa prov som t ex yrkeskunnande. Dessa föreskrifter behövs för att sanktioner ska möjliggöras vid alla prov där fusk förekommer.

Trafikverket tillstyrker förslaget som möjliggör avstängning i högst två år men ett förtydligande krävs. Trafikverket anser att Transportstyrelsen behöver få bemyndigande att meddela ytterligare föreskrifter om avstängningstid. Det får inte råda några tvivel angående avstängningstider då Trafikverket tar beslutet.

Enligt förslaget får Trafikverket i körkortsförordningen mandat att stänga av en kund från prov i högst två år på grund av att kunden fuskat, erbjudit otillbörlig förmån, hotat, bråkat eller stört. Trafikverket anser att det måste förtydligas om det ska vara samma tid för avstängningen oavsett förseelse alternativt förtydligas om en gradering ska ske och hur den graderingen då ska se ut. Detta måste regleras i föreskrifter och därför behöver Transportstyrelsen få bemyndigande att föreskriva om sådana bestämmelser. Beslutet ska fattas av Trafikverket och därför behöver förutsättningarna vara tydliga på så sätt att det föreskrivs att en avstängning ska ske vid angivna förseelser och inte bara att Trafikverket får besluta om avstängning (jämför 7 kap 21§ i högskoleförordningen). Beslutet lagras i bokningssystemet där det genererar en bokningsspärr. Dessutom behöver informationen lagras i vägtrafikregistret (VTR) där övriga körkortsärenden lagras. Förändringarna i informationstekniken (IT-systemen) måste samverkas med Transportstyrelsen.

En marginell kostnad i IT-systemen förväntas då dessa förändringar inte är stora.

Blivande förare måste informeras om sanktionsmöjligheterna. Utöver informationssamarbetet med Transportstyrelsen angående sanktionsmöjligheterna finns det ett stort behov av att informera körkortstagarna om körkortsprocessen i ett tidigare skede. Om Trafikverket i samarbete med andra myndigheter har möjlighet att informera om körkortsprocessen i ett tidigt skede så minimeras risken för fusk vid förarproven och illegal utbildningsverksamhet. Körkortstagarna skulle också ges bättre förutsättningar att lyckas vid körkortsproven med en tidig information om vilken kunskap som krävs vid proven för att bli en trafiksäker- och miljömedveten förare. Denna information är viktig för alla körkortstagare och då inte minst för de nyanlända så att de inte av okunskap lockas in i en illegal verksamhet.

I rapporten av översynens förslag till nytt förarutbildningssystem framgick vikten av att körkortstagaren ges möjlighet till rätt information, råd och hjälp att välja rätt utbildningsväg för att på så sätt komma bättre förberedd till körkortsproven. I denna utredning föreslogs bland annat obligatorium i form av utbildningskontroll på trafikskola innan prov.

Med en bra utbildning och stöttning under vägen fram till ett körkort ökar möjligheten att både klara sina körkortsprov bättre och att bli en trafiksäker och miljömedveten förare. Ett arbete har startats tillsammans med Transportstyrelsen för att ta fram ett verktyg för att underlätta vägen fram till ett körkort för den enskilde. Verktyget går under namnet "Digital ledstång" och kan bli till mycket stor hjälp i körkortsprocessen för alla blivande förare. Trafikverket och Transportstyrelsen behöver dock få ett bättre stöd och uppdrag från regeringen för att fortsätta och utveckla detta arbete.

Hela informationsinsatsen kommer att innebära en ökad kostnad för Trafikverket. Med bättre stöd och kontrollstationer under utbildningsprocessen ges bättre möjlighet till blivande körkortstagare att utbilda sig rätt och hitta lätt. Detta skulle också kunna leda till lägre kostnader för körkortstagaren.

Ärendenummer
TRV 2020/115155
Motpartens ärendenummer
12020/02448

Dokumentdatum
2021-01-11
Dokumentnamn
Yttrande

För att förebygga och få underlag i bevishänseende rekommenderar Transportstyrelsen att Trafikverket ansöker om att få använda kameror i fordon som används vid körprov. Det skulle kunna fungera som en trygghet både för kund och medarbetare och för att nå det syftet behöver det regleras så att det är tillåtet att ta upp både ljud och bild. För att sådan åtgärd ska bli aktuell krävs dock en grundligare utredning. Dessutom skulle en sådan åtgärd innebära betydande kostnader för Trafikverket och därmed skulle avgiften för prov kunna påverkas.

3.2 Transportstyrelsen föreslår att endast Trafikverkets eller godkänd trafikskolas fordon får användas vid prov för behörighet B, dock med undantag för prov i anpassade bilar, föreläggandeprov och hävande av villkor automat.

Trafikverket tillstyrker förslaget som kan bli effektivt för att motverka illegal utbildning men anser att endast körprov i anpassade fordon ska vara undantagna från förslaget av trafiksäkerhets- och arbetsmiljöska.

De undantag som Transportstyrelsen hänvisar till är nedanstående och där Trafikverket har följande synpunkter:

- **Körprov i anpassade bilar:** detta är prov med en rörelsehindrad kund som ska avlägga körprovet i en bil som utrustats särskilt för den personen. Bra att körprov med dessa fordon undantas.
- **Körprov som gäller föreläggande:** detta är körprov där en körkortsinnehavare blivit ombedd att inkomma med ett godkänt körprovresultat efter att de t ex orsakat en trafikolycka eller annat som gjort att körkortsinnehavet ifrågasatts. Dessa körprov är ofta riskfyllda och trafikfarliga körningar. Att förarprovaren i dessa fall inte har möjlighet att ingripa med ett dubbelkommando innebär stora risker ur ett trafiksäkerhetsperspektiv. Trafikverket anser att det ska krävas fordon med dubbelkommando och att dessa körprov inte ska undantas från förslaget.
- **Körprov där hävande av villkor automat görs:** detta är riskfyllda körningar där det behövs dubbelkommando ur trafiksäkerhets- och arbetsmiljösynpunkt. Transportstyrelsens åsikt att de kunderna redan har körkort och därför inte ska behöva dubbelkommando stämmer inte med verkligheten. Trafikverket hänvisar till den utredning som gjordes internt tillsammans med Transportstyrelsen angående trafiksäkerhets- och arbetsmiljö vid körproven för taxiförläggning och hävdar att situationen är densamma vid körprov gällande hävande av villkor automat. Efter den utredningen blev det reglerat att dubbelkommando också skulle krävas vid körprov för taxiförläggning. Trafikverket anser att det ska krävas fordon med dubbelkommando och att dessa körprov inte ska undantas från förslaget.

Det kommer att behövas en utveckling av den digitala registreringen, registreringsnummer, vid körproven eftersom det inte ingår i arbetssättet idag men det är en marginell kostnad.

Ärendenummer
TRV 2020/115155
Motpartens ärendenummer
12020/02448

Dokumentdatum
2021-01-11
Dokumentnamn
Yttrande

3.6.1 Åtgärder för att motverka att provtagare utger sig för att vara någon annan

Trafikverket tillstyrker förslaget att fotografi och namnteckning lämnas in elektroniskt vid första provtillfället för taxiförarlegitimation. Trafikverket får möjlighet att fotografera för taxiförarlegitimation och kan säkerställa identiteten så att det är rätt person som genomför proven

Det är lika viktigt vid yrkeskompetensprov för taxiförarlegitimation, som vid körkortsprov att säkerställa rätt identitet. Om fotografi och namnteckning lämnas in elektroniskt vid första provtillfället och förs in i vägtrafikregistret, blir identitetskontrollen bättre vid prov och det säkerställs att det är samma person som utför proven som får behörigheten. Detta borde även kunna gälla vid förarbevisen även om de proven inte utförs hos oss.

Förslaget innebär en marginell kostnad för Trafikverket om detta införs i regelverk eftersom systemet redan är förberett för att fotografera vid taxiförarlegitimation.

Åtgärder som kräver ytterligare utredning

3.7.1 Genomförande av översynens förslag till nytt förarutbildningssystem

Trafikverket anser det viktigt att regeringen ger Transportstyrelsen uppdrag att utreda detta vidare. Att få möjlighet att genomföra översynens förslag bidrar till att förhindra illegal utbildning men framför allt bidrar de till att den enskilde kommer till prov med bättre utbildning och kunskaper, vilket leder till bättre resultat vid körkortsproven och trafiksäkrare förare på våra vägar.

3.7.2 Tekniska hjälpmedel för att avskräcka användning av teknisk utrustning för fusk

Förslaget skulle innebära en betydande kostnad för Trafikverket. Trafikverket behöver först undersöka vilka erfarenheter som finns från andra myndigheter som ansökt om att få denna möjlighet, t ex vid högskoleprovet.

3.7.3 Ansiktsgenkänning och biometri

Trafikverket anser det viktigt att detta utreds vidare för att vi effektivt ska kunna motverka fusk vid våra förarprov. Personer som kommer ut i trafiken med bristande kunskaper är en fara för trafiksäkerheten. Trafikverket vill att möjligheten med t ex fingeravtryck utreds vidare och att den informationen inte ska lagras utan endast användas under körkortsprocessen. Den stora nyttan av detta blir att fotografi, namnteckning och fingeravtryck lämnas in elektroniskt vid första provtillfället och lagras endast hos Trafikverket. Identitetskontrollen blir bättre vid prov och det säkerställs att det är samma person som utför proven som får behörigheten. Då behörighet uppnåtts ska informationen som sparats under körkortsprocessen raderas ur våra system.

Ärendenummer
TRV 2020/115155
Motpartens ärendenummer
12020/02448

Dokumentdatum
2021-01-11
Dokumentnamn
Yttrande

Föredragande, samråd och sakgranskning

I detta ärende har följande personer ingått:

Beslutande: Lena Erixon generaldirektör, Bo Netz överdirektör

Föredragande: Kristina Hagberg chef Förrarprov

Handläggare: Inga-Lill Bogefors ledningsstöd Förrarprov

Sakkunniga: Förrarprovs ledningsgrupp, Christian Frants ledningsstöd Förrarprov, Ulrika Åsberg enhetschef Förrarprov, Jens Yttergren enhetschef Förrarprov, Niklas Dolk enhetschef Förrarprov, Mika Saväng enhetschef Förrarprov, Marianne Berg ledningsstöd Förrarprov, Mikael Stenberg provenheten Förrarprov och Sofia von Schantz, juridik.

Lena Erixon
Generaldirektör